

Stichting
Anton Pieck Museum

Noordwal 31, 8051 ES Hattem
Telefoon: 038 - 444 21 92 / Fax: 038 – 444 06 12
Bank: Rabobank Hattem, rek. nr. 32.57.60.500

Beleidsplan 2010 - 2015

Vastgesteld in de bestuursvergadering
van 17 januari 2011

Laatstelijk gewijzigd d.d.

Inhoud

Hoofdstuk	Blz.
1. Inleiding	3
2. Bedrijfstaak	5
3. Behoudstaak	11
4. Documentaire taak	16
5. Publiekstaak	18
6. Bestuur en medewerkers	22
7. Financiën	24
8. Samenvatting en conclusies	26

1. Inleiding

1.1 De reden van dit beleidsplan

Aan bestuurders, medewerkers c.q. vrijwilligers en anderen (sponsors, donateurs en subsidiënten) richtlijnen en inzicht te geven aangaande het beleid ten behoeve van het optimaal besturen, beheren en ontwikkelen van alle processen het museum betreffende. Het plan biedt bovendien gelegenheid om afgesproken beleid te toetsen.

1.2 Beknopte geschiedenis van dit museum - het ten doel gestelde

Het Anton Pieck Museum is opgericht in 1984. De eerste collectie is tot stand gekomen uit bruiklenen van Anton Pieck en zijn familie. Het museum heeft als eerste een optie gekregen om 10 jaar na het overlijden van de kunstenaar de collectie of delen daarvan via aankoop te verwerven. Aanvulling van de collectie geschiedt nu hoofdzakelijk door aankopen en schenkingen van particulieren. De collectie bevat: tekeningen, olieverven, grafisch werk, gereedschap en uitrusting (waaronder zijn originele werkhoek en etspers) en door Anton Pieck geïllustreerde boeken. De doelstelling bij de oprichting was de veelzijdigheid van Anton Pieck als kunstenaar te tonen via exposities van **origineel** werk alsook het verwerven daarvan.

1.3 Uitwerking van de ICOM-definitie voor dit museum

De ICOM-definitie: *'Het museum is een permanente instelling in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, niet gericht op het maken van winst, die de getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, registreert, documenteert en wetenschappelijk onderzoekt, behoudt en presenteert voor doeleinden van studie, educatie en genoeg'*.

Het Anton Pieck Museum is een museum omdat het nationaal en internationaal de enige en grootste collectie van originele werken van de kunstenaar Anton Pieck onder zijn dak heeft. Het werk wordt op professionele wijze geëxposeerd in een omgeving waar het qua sfeer zeer goed tot zijn recht komt. Het museum is gehuisvest in een gebouw, dat past bij de collectie en tevens voldoet aan de klimatologische eisen, zodat de kwaliteit van de kunstwerken optimaal is gewaarborgd. Alle objecten binnen het museum zijn gedocumenteerd en geautomatiseerd vastgelegd. Het publiek wordt op vele manieren geïnformeerd over de exposities. Om de gehele collectie te kunnen ontsluiten en het publiek meer (achtergrond)informatie te verstrekken, wordt in de komende jaren het digitale en interactieve **BezoekersInformatieSysteem** (BIS) verder ontwikkeld en geïmplementeerd.

1.4 Doelstelling van het museum en het belang voor de gemeenschap

Het doel is de veelzijdigheid van de kunstenaar Anton Pieck te laten zien door het tonen van zijn werken. Om deze doelstelling te realiseren blijft het noodzakelijk originele werken van hem te verwerven. Ook vindt het bestuur het zeer belangrijk de jeugd en volwassenen voor het werk van deze kunstenaar en via hem ook voor kunst in het algemeen te interesseren. Doelstelling is tevens mensen de gelegenheid te geven zoveel mogelijk informatie over het leven en het werk van Anton Pieck te verkrijgen.

Voor de komende periode acht het bestuur het van belang nieuwe doelgroepen te bereiken door themaverbreiding en meer aansluiting bij de actualiteit. Voor de tijdelijke tentoonstellingen wordt gestreefd ook werk van eigentijdse tekenaars en illustratoren te laten zien.

Meer inzet op educatieve projecten voor basisschoolleerlingen wordt voor de komende jaren een prioriteit. Gezien de ervaringen in het jubileumjaar 2009 is het streven om ook het aanbod van workshops te vergroten. In 2010 is daarmee al een aanvang gemaakt.

1.5 Realisering van de doelstelling in praktische zin

- a. Naast de permanente tentoonstelling uit eigen bezit worden er jaarlijks een of meer thema-exposities samengesteld, o.a. met behulp van bruiklenen; bovendien zijn er jaarlijks wisselende exposities van door Anton Pieck gemaakte ontwerpen voor De Efteling
- b. Om de jeugd te enthousiasmeren kan deze doelgroep in het museum deelnemen aan een kijk-, doe- en zoektocht en in alle schoolvakanties aan georganiseerde ‘workshops linoleum-snijden’
- c. Voor het onderwijs worden in het kader van cultuureducatie projecten ontworpen rond de vaste collectie en de tijdelijke tentoonstellingen; een leskist met opdrachten en projecten rond het werk van Pieck is in ontwikkeling
- d. Voor volwassenen worden verschillende workshops georganiseerd waaronder een workshop etsen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de originele etspers van Anton Pieck
- e. Om de collectie beter te ontsluiten, neemt het museum sinds 2004 deel aan MUSIP. In de komende jaren is het museum voornemens om te participeren in de website ‘Collectie Gelderland’, teneinde het grote publiek digitaal toegang te geven tot het werk van Anton Pieck
- f. Met de verdere ontwikkeling en implementatie van het digitale bezoekersinformatiesysteem (BIS) wordt de informatievoorziening aan het bezoekende publiek en ontsluiting van de collectie aanmerkelijk uitgebreid en verbeterd
- g. Via een gericht PR-beleid wordt getracht de belangstelling voor het museum te vergroten. De in dit kader ontplooiende activiteiten :
 - het verzorgen van lezingen en concerten
 - het vernieuwen van de in 2002 gelanceerde eigen website tot een eigentijds en interactief medium in onze huisstijl
 - de uitgave van een ‘Pieck Journaal’ in de nieuwe huisstijl, waarin wetenswaardigheden over aankopen, tentoonstellingen en andere activiteiten vermeld staan
 - gericht PR beleid samen met de andere musea in Hattem, om specifieke doelgroepen te interesseren voor een bezoek aan deze musea
 - aansluiting bij toeristische organisaties die opereren in Hattem en ruime omgeving.

1.6 Tijdsbestek realisatie van diverse wensen en plannen.

Uit de hierna volgende onderwerpen zal blijken waar de wensen en verlangens uit bestaan en op welke termijn een en ander gerealiseerd kan worden. Jaarlijks zal de uitvoering aan het beleidsplan worden getoetst om te kunnen beoordelen of er voldoende vorderingen zijn gemaakt. Uiterlijk in 2015 zal een volledige evaluatie van dit beleidsplan plaatsvinden; het plan kan dan tevens worden bijgesteld en/of aangevuld.

2. Bedrijfstaak

2.1 Huisvesting

2.1.1 Het pand en haar diverse ruimten

Het museum is gelegen binnen het oude stadscentrum van Hattem. In 1983 is een authentieke stadsboerderij verbouwd en geschikt gemaakt als museum. Anton Pieck zelf begeleidde deze werkzaamheden en gaf het museum daarmee een geheel eigen 'Pieck-gezicht'.

In 1989 is een naastgelegen pand aangekocht en in dezelfde oude stijl verbouwd. Het museum bestaat daardoor nu uit twee zijdelings aan elkaar gebouwde, van binnen voor een groot deel in elkaar overlopende, 'stadsboerderijen'.

Ruimten en afmetingen:

- h. *op de begane grond* een hal/garderobe 12 m², de museumwinkel 26 m², een administratie-ruimte, die tevens dient als vergader- en documentatieruimte 24 m², de toiletten en een schoonmaakberging 20 m², het trappenhuis 10 m² en een vrije expositieruimte 160 m²;
- i. *op de verdieping* een kantoorruimte 14 m², een depotruimte 20 m², het trappenhuis 10 m² en een vrije expositieruimte 160 m²;
- j. *in het souterrain* een berging 20 m² en een vrije expositieruimte 96 m².

Totale oppervlakte van de vrije expositieruimte bedraagt dus 416 m².

Het museum beschikt niet over een bibliotheek en een ruimte voor restauratie.

2.1.2 Eigendom pand

Het pand wordt gehuurd van de gemeente Hattem (Zie Bijlage 1, Huurovereenkomst). Hierbij heeft het museum zich jegens de gemeente Hattem verplicht om gedurende een periode van minimaal dertig jaren het Anton Pieck Museum in Hattem te exploiteren in dit door de gemeente beschikbaar gestelde pand.

2.1.3 Knelpunten

Het gebouw, waarin het museum is gevestigd, is een historisch pand en kent de nodige beperkingen zoals een gebrekkige muurisolatie in het depot in de kelder. De gemeente Hattem als eigenaar van het pand is echter niet voornemens een grondige renovatie door te voeren.

Enkele jaren geleden is het depot aan de Hezenbergerweg in 2006 afgestoten. Een nieuw ruimer depot van circa 50 m² is gevonden aan de Gelderse Dijk in Zalk. Hier is uitsluitend verkoopvoorraad van de museumwinkel opgeslagen. Helaas beschikt het museum in het eigen gebouw noch in de directe omgeving over voldoende depotruimte. Het bestuur ziet dit knelpunt vooralsnog niet opgelost.

De CV installatie is eveneens een knelpunt voor het museum. Het energieverbruik van de al 25 jaar oude installatie is veel te hoog. De gemeente Hattem heeft toegezegd in 2011 een deel van de CV installatie te vervangen.

De bestuursvergaderingen zullen op tijden dat het museum geopend is, worden gehouden in een van Heemkunde Hattem gehuurde ruimte. Deze locatie is vlakbij het museum en voldoet goed.

2.1.4 Bouwtechnische veranderingen

In 2006 is er op de bovenverdieping een nieuwe kantoorruimte gekomen met een dakraam. In het souterrain is de wand van het depot verplaatst om dit te vergroten. In 2008 is beneden in het kantoor een nieuw keukenblok geplaatst.

2.2 Verzekering

Het pand is eigendom van de Gemeente Hattem; de verzekering daarvan is derhalve geen verantwoordelijkheid van het museum.

Er zijn de noodzakelijke verzekeringen afgesloten te weten:

- verzekering van de totale collectie (niet van ieder object afzonderlijk)
- inboedelverzekering
- ongevallenverzekering voor medewerkers en bezoekers.

Hiermee acht het bestuur zich voldoende goed verzekerd. Er is geen rechtsbijstandsverzekering afgesloten. Het museum acht dit niet direct noodzakelijk.

2.3 Automatisering

2.3.1 Computers en printers

Het automatiseringsplan van 2004 is in de afgelopen beleidsperiode nagenoeg volledig gerealiseerd. Alleen gaf het draadloze netwerk zoveel storingen, dat bij de evaluatie in 2007 is besloten om zoveel mogelijk gebruik te maken van bekabelde netwerkverbindingen. Omdat het aanleggen van een CAT5-internetkabel in alle (expositie)ruimtes te kostbaar bleek, wordt nu voor bezoekersinformatie en/of educatie gebruikgemaakt van ‘stand-alone’ computers.

Bij herstel- en/of restauratiewerkzaamheden in het gebouw dient de aanleg van een CAT5-internetkabel zo mogelijk in het plan opgenomen te worden.

Naar de stand van eind 2010 beschikt het museum over vijf ‘kantoorcomputers’, verdeeld over drie ruimtes, die via een bekabeld ‘thuisnetwerk’ met elkaar verbonden zijn. In dit netwerk is geen aparte server meer opgenomen. Daarnaast beschikt het museum over twee computers voor ‘museaal gebruik’, zoals digitale informatie voor bezoekers over lopende exposities of voor educatie.

In 2008 is een vierkleuren All-in-One laserprinter aangeschaft, waardoor het mogelijk is geworden om meer ‘drukwerk’ in eigen beheer uit te voeren. Tevens staan nog een oude All-in-One inktjetprinter en een zwart-wit laserprinter ter beschikking.

Medio 2010 is het internetabonnement aangepast en is de internetsnelheid verbeterd.

Gekoppelde netwerken zijn niet aanwezig omdat dit – gezien de kleinschaligheid van het museum – niet noodzakelijk wordt geacht.

Het gebruik van deze computers in zowel kantoor- als museale omgeving is niet meer weg te denken. Dit betekent ook dat deze computers en randapparatuur onderhouden en – na een bepaalde gebruiksperiode – vervangen moeten worden. De aandacht in deze beleidsperiode dient dan ook vooral daarop gericht te zijn en hiervoor dient jaarlijks een bepaald budget beschikbaar te zijn. Bovendien bestaat het voornemen om in elke expositieruimte een (stand-alone) computer op te stellen voor museaal gebruik; dit betekent een uitbreiding met twee computers.

Voor het onderhoud en beheer van deze computers en randapparatuur is een deskundige ICT-medewerker dringend gewenst. De sinds medio 2008 bestaande vacature dient dan ook op korte termijn te worden ingevuld.

2.3.2 Geautomatiseerde kassystemen

Een geautomatiseerd kassasysteem bevindt zich bij de ingang van het aangrenzende Voerman Museum Hattem; beide musea maken gebruik van dezelfde in- en uitgang.

Voor de registratie van verkoopartikelen beschikt ons museum over een eigen geautomatiseerd kassysteem in de museumwinkel. En sinds medio 2010 beschikt het museum – tot tevredenheid van vele bezoekers – over een pinautomaat.

2.4 Marketing

2.4.1 Doelgroepen

In 2006 is een enquête gehouden onder de bezoekers, waarin de belangstelling voor het APM in vergelijking met het Voerman Museum en de herkomst van de bezoekers is gemeten. Deze enquête geeft geen profiel van de bezoekers van het APM. Via de website blijken er relatief veel vragen van 30-40 jarigen te komen. Deze leeftijdscategorie lijkt echter ondervertegenwoordigd onder de museumbezoekers. Het interesseren van nieuwe doelgroepen voor het werk van Anton Pieck en het APM acht het bestuur wenselijk.

Het museum is van plan in 2011 of 2012 een profiel van de bezoekers te laten maken. Mogelijk is hiervoor een HBO student te interesseren. Deelname aan de MuseumMonitor®Pilot is voor ons financieel niet haalbaar.

2.4.2 Marketingdoelstelling

De marketingdoelstelling uit het beleidsplan 2005 – 2010 is niet gehaald. Het aantal bezoekers is niet toegenomen, neemt integendeel ieder jaar af. In het jubileumjaar is sterk ingezet op publieksgerichte activiteiten en publiciteit. Toch hebben alle jubileum activiteiten niet geleid tot een toename van het aantal bezoekers. Deze neerwaartse tendens baart het bestuur grote zorgen. Er moet worden erkend dat het vasthouden van een bezoekersaantal van 20.000 per jaar meer realistisch is. Dit neemt niet weg dat ook het behouden van 20.000 bezoekers per jaar een grote inspanning van het museum vergt.

Om het gewenste bezoekersaantal te behouden en zo mogelijk te vergroten is een aantal aandachtspunten opgenomen, die deels al in uitvoering zijn:

- a. Voor het basisonderwijs een leskist en diverse educatieve projecten ontwikkelen. Daarnaast de activiteiten voor bezoekende kinderen uitbreiden
- b. Uitbreiding van informatie over het werk van Anton Pieck door implementatie van een nieuw bezoekersinformatiesysteem en een leestafel in de opnieuw in te richten ontvangstruimte
- c. Filmpresentaties(dvd) over werk van Pieck en bij de tijdelijke tentoonstellingen
- d. Gasten op campings en in recreatieverblijven in de regio in het hoogseizoen actiever informeren over het museum en de (zomer)activiteiten
- e. Naast de permanente opstelling met werken van Pieck in de periode van het hoogseizoen een actuele en nieuwsgierig makende tentoonstelling inrichten; in het najaar is er ruimte voor nog een expositie
- f. Proef met Museumjaarkaart om te bekijken of dit meer bezoekers aantrekt
- g. In 2011 verschijnt een Promotiekrant in samenwerking met de andere Hattemse musea (SMA); een gezamenlijk marketingplan is in voorbereiding
- h. Voor het aantrekken van nieuwe doelgroepen wordt nader onderzocht in hoeverre gebruik van ‘social media’ nuttig kan zijn
- i. Deelname aan de Collectie Gelderland (www.collectiegelderland.nl) nader onderzoeken
- j. Restyling winkel en vergroting van het assortiment

In het jubileumjaar van het Anton Pieck Museum (2009) heeft de plaatselijke middenstand vele activiteiten van het museum ondersteund. Daarna is de belangstelling van ondernemers afgenomen. In de komende beleidsperiode zal het bestuur met gerichte sponsoracties streven naar meer (structurele) ondersteuning van museumactiviteiten.

2.4.3 Marktonderzoek

Het is zeer wenselijk dat in deze beleidsperiode een nieuw marktonderzoek wordt uitgevoerd naar voorbeeld van de MuseumMonitor®Pilot. Met de gezamenlijke musea in Hattem is al een marktonderzoek in gang gezet. Overwogen wordt in hoeverre een aanvullend eigen onderzoek voor het APM daarop een nuttige aanvulling kan zijn.

2.4.4 Producten

- a. Een unieke en interessante collectie van werken van Anton Pieck in de breedste zin: olieverven, tekeningen, grafisch werk, gereedschap en uitrusting
- b. Een uitgebreide collectie van door Anton Pieck geïllustreerde boeken
- c. Thematische tentoonstellingen
- d. Groepsrondleidingen door deskundigen
- e. Activiteiten voor volwassenen: 'workshop etsen', waarbij de in 2000 gerestaureerde originele etspers van Anton Pieck gebruikt wordt; workshops 'Sprookjes illustreren', 'Schilderreis door Hattem en het dagarrangement 'Bloemrijk en Kunstzinnig Hattem'
- f. Activiteiten voor de jeugd: een tekenhoekje, een kijk -, doe- en zoektocht door het museum aan de hand van vragen betreffende tentoongestelde werken c.q. objecten; tijdens de schoolvakanties workshops linoleumsnijden en 'Sprookjes illustreren' (deze workshop is voor de jeugd én volwassenen); educatieve projecten voor basisschoolkinderen in het kader van cultuureducatie
- g. Een museumwinkel
- h. Kerstmatinee, die jaarlijks plaats vindt
- i. 'Vriendendag', die speciaal voor donateurs en begunstigers jaarlijks en veelal met interessante en bijzondere attracties in of rondom het museum wordt georganiseerd.

2.4.5 Productpromotie

- a. *Promotie.*
 - De potentiële bezoekers worden regelmatig ingelicht via de landelijke, regionale en plaatselijke media en via de plaatselijke kabelkrant
 - De expositieposters worden landelijk verspreid onder grotere musea en kunstinstellingen en regionaal ook onder hotels en recreatiebedrijven
 - De website van het museum krijgt steeds meer hits: rond 35.000 per jaar; vernieuwing van de website moet nog meer bezoekers aantrekken; ook wordt overwogen in hoeverre op korte termijn een websitewinkel mogelijk is
 - Een jaarlijks geactualiseerde kleurenfolder (oplage 10.000) wordt uitgegeven en binnen een brede regio (straal ca 50 km) verspreid. Bovendien wordt jaarlijks, aan het begin van het seizoen, het 'Pieck Journaal' uitgegeven, waarin de activiteiten van het museum in de afgelopen periode worden beschreven en aanschouwelijk worden gemaakt en het programma voor het nieuwe seizoen wordt aangekondigd
 - TV Hattem besteedt met grote regelmaat aandacht aan de activiteiten in het museum
 - Nader onderzoek naar de mogelijkheden van de 'social media'
 - Gezamenlijke actie met de andere musea in Hattem
- b. *Prijs.* Naast groepskortingen en kortingen voor jongeren, zijn gecombineerde kaartjes voor de drie Hattemse musea tegen gereduceerde prijs verkrijgbaar. In 2011 start een proef van 1.5 jaar met de invoering van de Museumjaarkaart;
- c. *Product.*
 - Deelname aan de Gratis Museumdag en lokale markten
 - Een goede samenwerking met 'De Efteling' waarborgen
 - Producten ontwikkelen (o.a. de reeds ontwikkelde en goed verkopende boekenleggers en schetsboekje), die in de museumwinkel te koop worden aangeboden; De museumwinkel is van eminent belang om voldoende inkomen te genereren teneinde continuering van het museum te kunnen garanderen.

2.5 Collectie

2.5.1 Oorsprong en samenstelling

Het Anton Pieck Museum is in 1984 geopend met een collectie welke geleend was van Anton Pieck, diens zoon Max, enkele andere familieleden en enige uitgeverijen. Geleidelijk werd de collectie uitgebreid met bruiklenen van andere particulieren; met aankopen werd voorzichtig begonnen. Bij nieuwe aankopen werd uiteraard allereerst gekeken naar werken, die zouden passen in de bestaande collectie; dit is een belangrijk criterium gebleven. Voorts hadden olieverven onze speciale belangstelling omdat Anton Pieck er daarvan maar ca.100 gemaakt heeft. Ook de aankoop van etsen was belangrijk, gezien het hoge artistieke niveau hiervan en de belangstelling ervoor in binnen- en buitenland.

In de 25 jaar van haar bestaan heeft het museum een evenwichtige collectie vergaard, waarin het hele scala aan technieken, die Anton Pieck meester was, is vertegenwoordigd: olieverven, grafische kunst, pentekeningen, litho's, ingekleurde tekeningen en illustraties uit alle perioden van zijn leven, samen met het originele interieur van zijn werkkamer en de door hem zelf gebruikte etspers.

De eigen collectie is in 2009 aanzienlijk uitgebreid door een schenking van de heer Melchior.

Ook heeft het museum enige interessante aankopen kunnen doen.

Om de eigen collectie ook in de toekomst veilig te stellen, is deze in 2001 ondergebracht in de Stichting Collectie Anton Pieck.

2.5.2 Eigendom/bruikleen van de collectie

Steeds vaker worden originele werken uitgeleend aan derden. Ook worden kleurenafdrukken van litho's e.d. regelmatig uitgeleend. Uit privacyoverwegingen worden geen namen van bruikleengevers genoemd, tenzij dat door henzelf is gevraagd. In dit kader is er behoefte aan een bruikleenbeleid. Dit zal in de komende periode nader worden uitgewerkt.

2.5.3 Het belang van de collectie

Anton Pieck is vooral bekend om zijn romantische illustraties en als geestelijk vader van het sprookjespark 'De Efteling'. Hij is echter een veelzijdige kunstenaar, getuige o.a. zijn olieverven en grafisch werk. Het Anton Pieck Museum bevat als enige museum ter wereld een uitgebreid en zo compleet mogelijk overzicht van de werken van Anton Pieck, en is daardoor uniek. Er kan dus een parallel getrokken worden naar diverse andere musea, die 'gewijd' zijn aan een bekende kunstenaar.

2.5.4 Beleid ten aanzien van het verzamelen en afstoten van voorwerpen.

Ten aanzien van het verzamel- en afstotingsbeleid worden de richtlijnen gevolgd, zoals die in de 'Gedragslijn voor museale beroepsethiek' en de 'Leidraad voor het afstoten van museale objecten' van de Nederlandse Museumvereniging zijn geformuleerd.

Het verzamelbeleid dient zich te richten op werken uit vroegere jaren van Anton Pieck, met name olieverven, grafisch werk -zo mogelijk eerste afdruk -, en ingekleurde tekeningen. Voorwerpen, die niet in dit beleid passen, worden niet aanvaard. Hieronder worden in beginsel ook werken van diens tweelingbroer Henri en andere familieleden, of van tijdgenoten en collega-illustratoren verstaan; in incidentele gevallen wordt dit niet uitgesloten, maar is sterk afhankelijk van de financiële mogelijkheden.

Voor aanvaarding van objecten dient – waar mogelijk – een deugdelijk bewijs van herkomst beschikbaar te zijn.

Afstoting komt pas in beeld wanneer er sprake is van de aanwezigheid van voorwerpen, die niet in het beleid passen, of van dubbele exemplaren, bijvoorbeeld wanneer het een werk betreft dat van mindere kwaliteit is dan dat er voor in de plaats verworven kan worden of verworven is (b.v. een ets of houtsnede met een hoger afdruknummer).

Als ten aanzien van het betreffende object afstoting wettelijk is toegestaan, wordt het eerst via ruil, schenking of verkoop aangeboden aan andere musea en pas daarna – wanneer deze geen belangstelling tonen – aan anderen. Het voorwerp wordt – zo dit nog niet is gebeurd – in ieder geval gedocumenteerd. Deze documentatie blijft in het museum bewaard.

3. Behoudstaak

3.1 Conservering

3.1.1 Passieve conservering

- a. *Toestand gebouw.* Het gebouw is eigendom van de Gemeente Hattem. Deze controleert jaarlijks de toestand van dak, goten, muren, leidingen etc. en voert het noodzakelijke onderhoud uit. Het buitenschilderwerk is voor het laatst in 2004 onder handen genomen. In 2005 is de verlichting in de kantoorruimtes gecontroleerd, waarbij alle TL-buizen zijn vervangen.
- b. *Aanpassingen sinds 2005 (zie ook onder 2.1.4).* Tot 2006 waren de conservator en de ICT-medewerkers gehuisvest in de administratieruimte op de begane grond. Het toenemend aantal ICT-medewerkers en de daarmee samenhangende computeractiviteiten bracht met zich mee dat de conservator hierdoor steeds meer in haar werk werd belemmerd. Er is toen besloten de depotruimte op de verdieping geschikt te maken als ICT-werkruimte. De in de depotruimte opgeslagen spullen werden overgeplaatst naar de berging in het souterrain, nadat deze ruimte was vergroot door de voorwand 60 cm naar voren te plaatsen.
- c. *Kwaliteit binnenklimaat (temperatuur en luchtvochtigheid).* De vereiste temperatuur en relatieve vochtigheid bedragen respectievelijk 20 graden en 55%. Deze waarden worden, steeds op verschillende plaatsen, continu geregistreerd door middel van een aantal thermohygrografen. Automatische bevochtigers en ontvochtigers houden de vochtigheid op peil. Een gepatenteerde luchtverversingsinstallatie zorgt voor een constant klimaat, samen met bovengenoemde apparatuur. Twee personen (een bestuurslid en een medewerker) controleren één en ander regelmatig en rapporteren hun bevindingen aan de conservator. Alle apparatuur is destijds in overleg met en onder begeleiding van de Stichting Gelders Erfgoed geïnstalleerd. Tot 2010 werd de apparatuur jaarlijks gecontroleerd door een medewerker van deze stichting. In dat jaar is het museum voor controle overgestapt naar Helicon Conservation Support BV te Alphen a/d Rijn. Dit bedrijf heeft ruime ervaring met de klimaatbeheersing van een groot aantal bedrijven en musea o.a. van het Rijksmuseum in Amsterdam.

Tot nu toe hebben de bevochtigers en ontvochtigers naar behoren gewerkt. Soms echter dienden voor de goede werking wel de nodige kunstgrepen te worden toegepast. In de komende beleidsperiode dient er daarom ernstig rekening mee te worden gehouden dat vervanging van deze apparaten noodzakelijk zal zijn.

Tenslotte dient hier nog te worden opgemerkt dat in het museum een rookverbod geldt.
- d. *Lichtbeheersing.* Onder verantwoordelijkheid van een kunsthistoricus wordt met apparatuur van de Stichting Gelders Erfgoed één keer per vijf jaar de hoeveelheid licht op de objecten gemeten en zo nodig bijgesteld. Omdat de tentoongestelde werken altijd op 'vaste' panelen worden geëxposeerd, behoeft de lichtsterkte niet steeds opnieuw te worden aangepast. De laatste meting heeft in 2002 plaats gevonden, naar aanleiding waarvan de TL-armaturen en – buizen zijn vervangen. De volgende meting had derhalve weer in 2007 moeten worden uitgevoerd maar deze meting heeft niet plaats gevonden in verband met de geplande restyling van de museuminrichting waarmee in het jubileumjaar 2009 is begonnen. Hierbij worden aanzienlijke aanpassingen in de huidige verlichting voorzien (o.a. door toepassing van LED-verlichting). Na voltooiing van de restyling dient opnieuw een lichtmeting te worden uitgevoerd.
- e. *Depot.* De beschikbare depotruimte in het museum vormt nog steeds een groot probleem. Tot eind 2007 is voor de opslag een 25 m² grote depotruimte buiten het museum pand gehuurd. Hier werd uitsluitend een voorraad verkoopartikelen voor de museumwinkel opgeslagen. In november 2007 is ons de huur van deze ruimte opgezegd. In 2008 kon door ons, eveneens buiten het museum pand, voor de opslag van deze artikelen opnieuw een ruimte van circa 50 m² worden gehuurd.

De hele collectie bevindt zich in het museum. In de hiervoor beschikbare depotruimte, die feitelijk veel te klein is, zijn temperatuur en vochtigheidsgraad nauwelijks te beheersen.

- f. *Tentoonstellingsruimten*. De voorzieningen in de expositiezalen zijn voldoende afgestemd op het behoud van de voorwerpen.
- g. *Onderhoud ruimten*. Zie Bijlage 3 (Schoonmaakplan)
- h. *Controle*. De objecten in het depot en in de tentoonstellingsruimten worden regelmatig door de conservator gecontroleerd, met name op schimmels en ongedierte. Bij aanraking van de objecten wordt gebruik van katoenen handschoenen voorgestaan.
Er is geen quarantaineruimte. In afwachting van transport naar een instantie worden de voorwerpen ingepakt in een speciale verpakking, die schimmels en/of ongedierte bestrijdt.
- i. *Aanwinsten*. In de expositieruimten is een bepaald gedeelte bestemd voor nieuwe aanwinsten. Er blijkt voldoende tijd voor passieve conservering (conservator en een bestuurslid zijn hiermee belast) en registratie (door conservator en een speciaal daarvoor geïnstrueerde vrijwillige medewerker).
- j. *Bruikleen*. De bruikleenobjecten zijn tijdens transport naar en verblijf in het museum verzekerd volgens de daarvoor nationaal geldende richtlijnen. Aan de verzekeringsvoorwaarden wordt nauwgezet voldaan. Het blijkt steeds vaker voor te komen dat door andere musea originele werken van ons in bruikleen worden gevraagd. Ook hierbij dient door de bruikleener voor een goede verzekering zorg te worden gedragen.
- k. *Tijdelijke tentoonstellingen*. Ook bij tijdelijke tentoonstellingen wordt zorg gedragen voor passieve conservering, zonder dat dit ten koste gaat van de aandacht voor de vaste collectie; het team van medewerkers is daarvoor door de conservator goed geïnstrueerd.

3.1.2 Actieve conservering

- a. Er zijn voldoende mogelijkheden voor actieve conservering aanwezig.
- b. Mocht de kennis van de conservator op een bepaald terrein tekortschieten dan wordt een beroep gedaan op een externe deskundige c.q. consultant van de Stichting Gelders Erfgoed.
- c. Er is geen achterstand in conservering; deze is in een vorige beleidsperiode weggewerkt.
- d. In de conserveringswerkzaamheden is een duidelijke volgorde gesteld:
 - In overleg tussen conservator en penningmeester worden de werkzaamheden bekeken en de kosten geraamd, in het algemeen meer per handeling dan per tijdseenheid
 - Vervolgens worden alle afbeeldingen op papier, etsen, houtsneden etc. – ook die objecten die in het depot bewaard worden – voorzien van een zuurvrije passe-partout
 - Objecten die niet zelf actief geconserveerd kunnen worden, worden uitbesteed aan een bevoegde door de Stichting Gelders Erfgoed aangeraden restaurateur.

3.2 Restauratie

Voor restauratie is het bestuur verantwoordelijk, de conservator adviseert. De restauratie wordt in voorkomend geval uitgevoerd door ervaren restaurateurs, die het vertrouwen genieten van de Stichting Gelders Erfgoed. Zo is in 2006 het olieverfschilderij Ponte Vecchio gerestaureerd door Simonis & Buunk in Ede.

Per 1 januari 2009 hebben wij een abonnement afgesloten bij de Calamiteitenservice van de Documenten Wacht annex Restauratieatelier Sterken BV. Dit bedrijf is gespecialiseerd in het beperken van waterschade aan objecten d.m.v. shockvriezen tot ca. -35° C. Hier valt bijvoorbeeld te denken aan het beperken van schade tengevolge van bluswater bij brand.

3.3 Beveiligingsplan en calamiteitenplan

3.3.1 Beveiliging

Het bestuur van de Stichting Anton Pieck Museum acht zich tijdens de openingstijden van het museum verantwoordelijk voor de beveiliging en de veiligheid van de bezoekers en van de medewerkers van het museum. Hierbij valt te denken aan molest of onduidelijk c.q. agressief gedrag van bezoekers en brandgevaar. Daarnaast dienen de in het museum aanwezige tekeningen en schilderijen continu te worden beveiligd tegen diefstal, beschadiging en brand. Om op al

deze calamiteiten zo goed mogelijk te zijn voorbereid is in het museum een elektronisch beveiligingssysteem aangebracht met de volgende kenmerken:

- a. In de expositieruimtes op de begane grond en op de verdieping zijn destijds in totaal 6 videocamera's aangebracht. Het signaal van deze camera's is te zien op monitoren die op de balie zijn opgesteld (centraal in het museumcomplex), waar voortdurend een medewerker aanwezig is. Uit kostenoverwegingen zijn toen geen camera's aangebracht in de expositieruimte in de kelder en bij de balie. Dit systeem is tijdens openingsuren altijd in werking. In de loop der jaren zijn steeds meer camera's uitgevallen en bovendien was het camerasysteem technisch gezien zo langzamerhand zeer verouderd. In 2010 heeft het bestuur daarom besloten een nieuw camerasysteem aan te schaffen. Dit systeem omvat nu 8 camera's, te weten op dezelfde plaatsen als voorheen en daarnaast in de kelder en bij de balie. Tevens bevat het systeem een 16 kanaals harddisk recorder zodat in geval van een beschadiging van een object of een overval op de balie de gebeurtenissen en de daarbij betrokken daders op video zijn vastgelegd. Dit systeem zal in januari 2011 (tijdens de wintersluiting) worden gemonitord.
- b. Alle schilderijen zijn voorzien van trillingsdetectoren. Deze zijn zeer gevoelig afgesteld en treden in werking als men een schilderij beweegt. In zo'n geval treedt in de betreffende ruimte een luid alarm in werking en gaat op het paneel op de balie het bijbehorende groeps-lampje branden en klinkt een luide zoemer. Dit systeem is 's nachts uitgeschakeld. Met de aanschaf van het onder a beschreven nieuwe camerasysteem per 2011 zal dit 'oude' systeem overbodig worden.
- c. Ter beveiliging tegen inbraak zijn in alle afzonderlijke ruimtes inbraaksensoren aangebracht, te weten: glasbreukmicrofoons bij de ramen (deze reageren op het breken van glas of het openen van een raam), ruimtedetectoren (deze reageren op beweging en warmtestraling) en deurcontacten (deze signaleren de stand van een deur of de stand van een slot). Als één van deze sensoren wordt geactiveerd, treedt in het museum een centraal geluidsalarm in werking en gaat buiten een alarmlamp aan. Tevens wordt er een signaal doorgegeven naar de meldkamer van 'Alert Services B.V.' (te Geldrop), die op haar beurt achtereenvolgens één van de daartoe aangewezen medewerkers van het museum opbelt (er zijn vier personen aangewezen, die allen in de directe omgeving van het museum wonen). Zo nodig kan de meldkamer ook de politie en/of de brandweer inschakelen. Iedereen die bevoegd is, heeft een persoonlijke code om het systeem 'aan' en 'uit' te zetten. Dit systeem wordt in werking gesteld buiten openingstijden, pas nadat niemand meer in het museum aanwezig is. Met ingang van januari 2011 zal bovengenoemde actie van de medewerkers bij alarm worden overgenomen door het beveiligingsbedrijf 'Veluwe Beveiliging Eijsvogel' (VBE te Heerde).
- d. Voor het melden van onraad of een overval in het museum zijn er twee nood-/agressieknoppen aanwezig waarvan de plaats bij alle medewerkers bekend is. Hiermee kan direct de politie worden gealarmeerd.
- e. Ter voorkoming en bestrijding van brand zijn diverse voorzieningen getroffen. Op 20 plaatsen zijn in het plafond rookmelders aangebracht, welke in geval van brandalarm niet alleen de brandweer direct waarschuwen, maar ook zorgen voor automatische centrale ontgrendeling van de (normaal) gesloten buitendeuren op de drie expositielagen. Verder zijn op 4 plaatsen in het museum handmelders aangebracht, waarmee de brandweer rechtstreeks kan worden gealarmeerd. Een begin van brand kan direct door de medewerkers zelf bestreden worden met de per expositielaag (behalve in de kelder) aanwezige Ansul brandblussers en brandhaspels. Deze apparaten worden door een daartoe bevoegde instantie regelmatig op goede werking gecontroleerd. Om in geval van brand de brandweer te allen tijde toegang tot het pand te verschaffen, is aan de buitenzijde van het pand een toegangssleutel opgeborgen in een brandweerkuisje.
- f. Tot en met 2008 was onze brandbeveiligingsinstallatie gekoppeld aan die van het Voerman Museum Hattem. Dit systeem bezat slechts 1 brandmeldcentrale (BMC) en deze bevond zich

in het Voerman Museum Hattem. Dit leverde voor ons problemen op bij een brandalarm buiten de openingsuren. Op ons verzoek zijn er door de gemeente stappen ondernomen om hier een bevredigende oplossing voor te vinden. In november 2008 zijn beide systemen ontkoppeld en hebben wij een eigen BMC gekregen.

3.3.2 Calamiteitenplan

In het algemeen zijn er in totaal slechts 2 tot 3 medewerkers in het museum aanwezig, deels achter de informatiebalie, deels in de kantoorruimte. Iedereen weet in geval van calamiteiten wat hij/zij moet doen (zie onder 3.3.1). Wanneer snelle ontruiming van het museum gewenst is of wanneer bij onwel worden van een bezoeker vervoer per brancard nodig is, kan de grootste toegangsdeur worden geopend. Iedereen weet ook dat het gebouw zeer brandbaar is (deels houten vloeren, veel houten wanden en balken). In geval van brandalarm of brand, dient er dan ook met voorrang voor gezorgd te worden, dat bezoekers en medewerkers direct het pand kunnen verlaten. Het redden van zelfs kostbare objecten mag dan nooit het eerste doel zijn. Dankzij de automatisering zijn alle kunstobjecten geregistreerd en bevindt zich een back-up hiervan buiten het museum bij de registrator.

In november 2009 heeft het voor de uitvoering van de ARBO-wet verantwoordelijke bestuurslid (zie onder 3.3.3) voor bestuur en vrijwilligers in het museum een instructie over brandveiligheid en brandalarm georganiseerd. Hierbij was ook de brandweercommandant van de gemeente Hattem aanwezig. Het bestuurslid heeft het door hem op schrift gestelde calamiteitenplan hierbij uitvoerig uit de doeken gedaan, daarbij ondersteund en aangevuld door de brandweercommandant. Ook is er verteld waar de brandblusapparatuur zich bevindt en hoe hiermee moet worden omgegaan. Er is, onder het toezicht van de brandweercommandant, praktisch geoefend met de brandhaspel en een brandblusser. Deze instructie + oefening dient in de toekomst regelmatig (om de twee jaar) te worden herhaald.

3.3.3 Eisen ARBO-wet

Sinds 2006 worden ook door de **ARBeidsOmstandighedenwet** (ARBO-wet) eisen gesteld aan organisaties die veel gebruik maken van vrijwilligers met betrekking tot de bescherming van vrijwilligers en bezoekers tegen ernstige risico's en de gevolgen van brand. De aanvankelijk onheilspellende berichten in de pers ten aanzien van toepassing van deze wet voor de musea zijn gelukkig erg meegevallen. Er is een flinke versoepeling opgetreden ten opzichte van de aanvankelijk gestelde eisen. Alleen de bescherming van onze vrijwilligers en van de bezoekers van het museum tegen zeer ernstige risico's en de gevolgen van brand is gehandhaafd. De verantwoordelijkheid voor de naleving van de door de ARBO-wet gestelde eisen ligt bij een daartoe aangewezen lid van het bestuur.

Om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen is, samen met het Voerman Museum Hattem, een extern bureau ingeschakeld. Door dit bureau is voor ons een ARBO-handboek samengesteld dat een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en een Plan van Aanpak (PvA) gericht op onze musea bevat. Dit handboek is medio 2006 gereed gekomen.

In 2007 heeft de Stichting Gelders Erfgoed een Netwerkaanpak Veiligheidszorg voor de musea op de Noord Veluwe aangeboden. Op een vijftal middagen is hierover een cursus gegeven waarbij aandacht is besteed aan de veiligheid van zowel de mens als de collectie. Het verantwoordelijke bestuurslid heeft aan deze cursus deelgenomen en als afsluiting van deze cursus is in november 2007 aan hem een Netwerkconvenant uitgereikt.

Een eerste vereiste in het kader van de ARBO-wet is het opstellen van een niet alleen op papier goed uitziend maar ook in de praktijk uitgetest ontruimingsplan. In de afgelopen jaren zijn we, samen met het Voerman Museum, hiermee bezig geweest maar vooralsnog heeft dat in

ons museum nog niet tot de gewenste resultaten geleid. In 2009 zijn borden met de vluchtroutes op een aantal plaatsen in het museum opgehangen maar het bestuur vindt dat de uitvoering hiervan nog voor verbetering vatbaar is.

Een ander aspect dat onze aandacht heeft is de aanwezigheid van een **BedrijfsHulpVerlener** (BHV-er) tijdens de openingsuren van het museum. Een probleem hierbij is dat de vrijwilligers, afgezien van de aanwezigheid van de conservator, meestal alleen (als baliemedewerker) in het museum aanwezig zijn. In noodgevallen kan een beroep worden gedaan op de kassier van het Voerman Museum die een BHV-certificaat heeft en bijna altijd aanwezig is. In 2009 hebben twee van onze medewerkers met een positief resultaat een BHV-cursus gevolgd. Zij krijgen nu voortaan elk half jaar een opfriscursus.

3.3.4 Diensten van derden

Zie onder 3.3.1 en 3.3.2

Bijlage 2: Gebruiksvergunning gemeente Hattem

4. Documentaire taak

4.1 Omschrijving van de documentaire taak

Het documenteren van zowel de eigen collectie als de collectie in (tijdelijk) bruikleen geschiedt overeenkomstig de syllabus 'Registratie en Documentatie', uitgebracht door het Landelijk Centrum van Museumconsulenten. Het museum wordt in deze taak ondersteund door een consultant van de Stichting Gelders Erfgoed. Bovendien is het museum sedert 2005 lid van de AdLib-gebruikersgroep.

4.2 Het registreren van de voorwerpen in het museum

De elementaire kenmerken van alle objecten, inbegrepen de bruiklenen, zijn geregistreerd in een geautomatiseerd bestand met behulp van AdLib-Museum (Standaard). Er is één medewerkster speciaal belast met de registratie. Zij heeft de basiscursus 'Registratie en Documentatie' gevolgd en beschikt over voldoende kennis op het gebied van computers en programmatuur. Om het risico bij eventuele uitval van deze éne vrijwilliger te verkleinen, is begin 2009 een extra vrijwilligster aangesteld, die primair belast is met het documenteren en digitaliseren van alle door Anton Pieck gemaakte objecten in AdLib-Museum (Standaard); reden waarom zij ook de basiscursus 'Registratie en Documentatie' heeft gevolgd.

De achterstand in registratie is weggewerkt. In deze beleidsperiode dient de registratie gericht te zijn op controle en uitbreiding van de geregistreerde gegevens. Het streven is om aan alle records een afbeelding van het object te koppelen.

4.3 Het beschrijven van de afzonderlijke voorwerpen

Alle formele gegevens van en over voorwerpen uit de museumcollectie, alsmede van de bruiklenen, zijn en worden beschreven in een geautomatiseerd bestand met behulp van AdLib-Museum (Standaard). Hierbij wordt bijzondere aandacht geschonken aan het vastleggen van alle bewegingen van het object, zoals het tentoonstellen en/of uitlenen ervan. Daarnaast is een begin gemaakt met het verzamelen, rubriceren en indexeren van informatie over de objecten, zoals die is opgenomen in boeken, publicaties en catalogi. Het registreren en documenteren is aan elkaar gerelateerd en gebeurt dan ook in nauwe samenwerking door de twee hiermee belaste vrijwilligers.

4.4 Het ontsluiten van de afzonderlijke voorwerpen

Zowel *pre- als postcoördinatie* *ontsluiting* van de afzonderlijke voorwerpen is gewaarborgd door het gebruik van AdLib. De zoekmogelijkheden zijn ruimschoots voldoende om alle gevraagde 'managementinformatie' in rapportvorm aan te kunnen leveren.

Het gebruik van AdLib is echter nog steeds te veel afhankelijk van de 'registrator'. Op korte termijn dient hierin verbetering te worden gebracht, zodat ook de conservator en mogelijk enkele bestuursleden de geregistreerde gegevens kunnen raadplegen.

Het systeem is niet voor het publiek toegankelijk; in plaats van het buiten gebruik gestelde 'bezoekersinformatiesysteem' wordt thans in eigen beheer een 'Virtueel Anton Pieck Museum' ontwikkeld, waarin bezoekers op een computer 'virtueel' door het museum kunnen dwalen en informatie kunnen opvragen over getoonde objecten. De objecten én de informatie kunnen gekoppeld worden aan een lopende (thema)expositie en worden gekopieerd vanuit AdLib. Naar verwachting is een bètaversie voor de zomer van 2011 beschikbaar voor bezoekers. Het streven is om het systeem eind 2011 getest en geheel operationeel te hebben.

Het museum neemt sinds 2005 deel aan MUSIP, dat eind 2010 is geactualiseerd. MUSIP biedt echter geen ontsluiting op internet van afzonderlijke objecten voor een breder publiek. Het voornemen is dan ook om (een deel van) de museumcollectie en/of geregistreerde gegevens via internet voor het publiek toegankelijk te maken. Primair wordt hierbij gedacht aan participatie in bestaande internetprojecten zoals 'Collectie Gelderland' onder redactie van Stichting Gelders Erfgoed. Een onderzoek naar de mogelijkheden dient in 2011 te zijn afgerond.

Het museum beschikt over een kleine nog niet gecatalogiseerde bibliotheek, die alleen toegankelijk is voor de eigen medewerkers. Wel worden boeken en andere documentatie uitgeleend voor o.a. studiedoeleinden. Verbetering en uitbreiding van deze documentaire bibliotheek over met name het leven en werk van Anton Pieck is voorzien in de opzet van een 'documentatiecentrum', zij het echter met een lagere prioriteit dan de registratie en het beschrijven van de museumcollectie. Gezien de kleinschaligheid van deze bibliotheek zijn hier nog geen andere materiële en financiële consequenties aan verbonden.

4.5 *Automatisering van de collectieadministratie*

4.5.1 Algemeen

Automatisering van de collectieadministratie (ofwel 'Registratie en Documentatie') is gerealiseerd, maar vormt geen 'eindproduct'; collectieadministratie is een continu proces. De in punt 4.2. bedoelde medewerkers zijn gekwalificeerd en belast met de uitvoering.

4.5.2. Automatiseringsplan

De collectieadministratie is geautomatiseerd met behulp van AdLib-Museum (Standaard) en het systeem werkt volgens de doelstelling waarvoor het is opgezet.

Op dit moment is aan circa 70 % van de records een digitale afbeelding gekoppeld. Het plan is om dit percentage op korte termijn te vergroten tot 100 %. Met de digitalisering van de eigen collectie is door medewerkers van het museum een aanvang gemaakt en zal naar verwachting in 2012 kunnen worden voltooid; er is geen financiële ruimte om de werkzaamheden uit te besteden.

Veel informatie over Anton Pieck en zijn werk is vastgelegd in boekwerken, catalogi, tijdschriften en krantenknipsels. Het plan is om zoveel mogelijk informatie (tekst én afbeeldingen) te digitaliseren en toegankelijk te maken voor bezoekers. Hiertoe dient een 'documentatiecentrum' te worden opgezet en ingericht.

5. Publiekstaak

5.1 Algemeen

5.1.1 Bereikbaarheid

Het museum is per trein vanuit het hele land te bereiken via NS-station Zwolle en van daar met een bus naar Hattem, halte 'centrum'. Het Anton Pieck Museum ligt op ca. 300 meter loopafstand van dit punt. Eventueel kan ook vanuit Apeldoorn een bus naar Hattem genomen worden. Per auto is Hattem gemakkelijk te bereiken via de autosnelweg A50; op ca. 100 meter loopafstand van het museum is gratis parkeergelegenheid. Fietsen kunnen bij het museum worden geplaatst.

Bij alle belangrijke toegangswegen tot de stad en ook in de stad is de weg naar het museum aangegeven. Het Anton Pieck Museum heeft een gecombineerde ingang met het Voerman Museum Hattem en is door middel van een duidelijk uithangbord herkenbaar. Voor bezoekende groepen en bezoekers buiten de openingsuren maakt het museum gebruik van een eigen ingang.

Platte grond en routebeschrijving staan wel vermeld op de eigen website, maar – gezien de kleinschaligheid van Hattem – niet in de museumfolder.

5.1.2 Toegankelijkheid voor gehandicapten.

Het museum is toegankelijk voor gehandicapten volgens ITS-normen. Voor ernstig gehandicapten en mensen die gebruik maken van een scootmobiel is het museum moeilijk of niet toegankelijk. Zo is de toegang via het Voerman Museum te nauw voor grote vervoermiddelen (wel is directe toegang tot het Anton Pieck Museum op verzoek mogelijk) en het gebruik van de traplift heeft eveneens zijn beperkingen. Bouwkundig is het echter onmogelijk om de toegankelijkheid voor gehandicapten te verbeteren.

Twee trapliften en een aangepast toilet zijn ingebouwd; een rolstoel is aanwezig. Binnen het museum zijn geen drempels; de toegang is laagdrempelig. Er zijn geen voorzieningen voor blinden en ook geen plannen om hierin in de nabije toekomst te voorzien.

5.1.3 Voorzieningen voor het publiek

Een garderobe en toiletten zijn aanwezig. Er is een museumwinkel, tevens informatiebalie, waar algemene informatie wordt gegeven over Anton Pieck en 'zijn museum'. Deze informatie is ook op papier beschikbaar in het Nederland, Engels en Duits.

In de ontvangsthall is een koffiehoeck. Deze is in 2009 opnieuw ingericht met een nieuw koffieapparaat en nieuwe tafels en stoelen. Er hangt een TV, waarop tijdens de openingstijden uitgebreide informatie over Anton Pieck en de museumactiviteiten worden getoond.

In het souterrain is een speciaal hoekje voor kinderen ingericht.

Naar verwachting zal eind 2011 een interactief 'Virtueel Anton Pieck Museum' beschikbaar zijn waarmee bezoekers op een computer 'virtueel' door het museum kunnen dwalen en de mogelijkheid biedt om informatie over Anton Pieck, zijn leven en zijn werk op te vragen.

5.1.4 Openstelling en toegangsprijzen

De openingstijden staan vermeld op de eigen website en in de museumfolder. De openingstijden zijn verruimd; in de schoolvakanties is het museum ook op zondagmiddag geopend. In de maand januari is het museum drie weken gesloten, welke periode is bedoeld en wordt gebruikt voor expositiewisselingen, schoonmaak, onderhoud, etc.

De toegangsprijzen worden jaarlijks in inter-museaal overleg (met name met het Voerman Museum Hattem) herzien en aangepast. Het toegangsbiljet geeft tevens toegang tot het Voerman Museum Hattem.

Er worden ook 'combikaartjes' aangeboden, toegang gevend tot de drie Hattemse musea. Reductiemogelijkheden zijn er voor jongeren en groepen.

Voor rondleidingen en bijzondere bijeenkomsten, die ook buiten de openingstijden na afspraak zijn te regelen, gelden speciale prijzen.

In 2011 wordt de Museumjaarkaart ingevoerd; voorlopig als proef voor de duur van anderhalf jaar.

5.2 De presentatie van de collectie

5.2.1 Opstelling

Het museum beschikt over voldoende tentoonstellingsruimte en expositiematerialen, met name vitrines. In 2009 is gestart met de restyling van de expositieruimtes: op de begane grond zijn nieuwe panelen met ledverlichting geplaatst. In de hal is de originele werkplek van Anton Pieck voorzien van een nieuwe omlijsting en voorzien van een infopaneel.

De eerste fase is nu afgerond. Afhankelijk van de beschikbare gelden wordt de restyling voortgezet in de komende beleidsperiode.

De geëxposeerde objecten zijn groepsgewijs en chronologisch opgehangen. Bij alle objecten zijn duidelijke teksten aangebracht, zowel in het Nederlands als in het Engels. Op de bovenverdieping wordt een doorlopende video over Anton Pieck getoond en filmpresentaties als aanvulling op de lopende exposities.

5.2.2 Informatievoorziening

Folders, die aan het publiek verstrekt worden, bevatten voldoende feitelijke gegevens. Daarnaast zijn er bij speciale tentoonstellingen extra zaalpapieren te verkrijgen met achtergrondinformatie over de kunstenaar en het werk.

Publicatie vindt voor donateurs c.q. ‘vrienden’ plaats via het ‘Pieck Journaal’. Daarnaast wordt de pers steeds ruim geïnformeerd. Wetenschappelijke publicaties werden tot nu toe niet uitgegeven; er zijn hier voorlopig ook geen plannen voor.

Veel informatie over het leven en het werk van Anton Pieck en over het museum en haar exposities is thans voor een breed publiek beschikbaar via de eigen website. Een interactief bezoekersinformatiesysteem wordt in 2011 geïmplementeerd en zal de komende jaren uit dienen te groeien naar een volwaardig systeem, dat een belangrijke bijdrage levert aan de informatievoorziening aan het publiek.

Besprekingen om te komen tot de oprichting van een Anton Pieck Documentatiecentrum, ten einde de komende jaren alle informatie en gegevens van de op 1 januari 2005 opgeheven Anton Pieck Club Nederland in het eigen bezoekersinformatiesysteem op te nemen en te integreren zijn niet gelukt. Daarom bestaat het voornemen om te komen tot de inrichting van een eigen Anton Pieck Documentatiecentrum.

Naar verwachting zullen de internetactiviteiten in de toekomst worden uitgebreid. Zo neemt het museum sedert eind 2004 deel aan MUSIP en wordt gestreefd naar ontsluiting en presentatie van de collectie via de Stichting Gelders Erfgoed (www.collectiegelderland.nl).

Gebruik van ‘social media’ zoals ‘twitter’ en ‘facebook’ zal punt van onderzoek zijn in de komende beleidsperiode.

5.3 De presentatie van tijdelijke tentoonstellingen

5.3.1 Tijdelijke tentoonstellingen

- a. *Bruikleententoonstellingen.* Tot nu toe heeft het museum zelf zijn tentoonstellingen samengesteld; soms worden daarbij tijdelijke bruiklenen gebruikt.

- b. *Eigen tijdelijke tentoonstellingen.* Meestal worden er twee tijdelijke tentoonstellingen per jaar georganiseerd. Daarnaast is er altijd een wisseltentoonstelling van werktekeningen van Anton Pieck voor De Efteling met bruiklenen van De Efteling. Andere tentoonstellingen betreffen soms bepaalde soorten werk van Anton Pieck, b.v. etsen, olieverven, etc. Ook werden en worden werken van tijdgenoten van Anton Pieck, en van diens familieleden, tentoongesteld.

Het doel blijft om meer werk van Anton Pieck te tonen, eigen kennis en die van het publiek aangaande hem te vergroten en meer inzicht te krijgen in de ‘mens’ Anton Pieck. Het bestuur wil een breder publiek bereiken en beoogt daarom aantrekkelijke tijdelijke exposities naar het museum halen. Het expositiebeleid is daarom een aandachtspunt voor de komende jaren. Er wordt zowel gedacht aan eigentijdse tekenaars/illustratoren als aan tijdgenoten van Anton Pieck.

5.3.2 Faciliteiten, personeel en financiële middelen

Het museum beschikt over voldoende faciliteiten om tijdelijke tentoonstellingen te organiseren. Er wordt bij de begroting rekening gehouden met dergelijke evenementen; voorts wordt dan gepoogd extra subsidie te krijgen van belanghebbende stichtingen, etc. Het aantal medewerkers blijkt in het algemeen voldoende. Een beperkte uitbreiding van personeel voor de museumwinkel en voor rondleidingen is gewenst. Ook wordt gestreefd naar uitbreiding van deskundigheid van vrijwilligers.

5.4 Publiek algemeen

5.4.1 Samenstelling

Naast individuele bezoekers worden ook veel groepen ontvangen: jongeren in schoolverband, ouderen, verenigingen, recreatieve gezelschappen, specifiek geïnteresseerden etc. Buitenlandse bezoekers zijn vooral afkomstig uit Japan, België en de USA.

5.4.2 Aantallen

Het aantal bezoekers is in de afgelopen jaren gestaag gedaald naar circa 20.000 bezoekers per jaar. Een zorgelijke ontwikkeling. Het bestuur verwacht door invoering van de Museumjaarkaart dat het bezoekersaantal zal aantrekken.

5.5 Publieksbegeleiding

5.5.1 Informatie van en over het publiek.

Het museum heeft onvoldoende inzicht in de samenstelling en herkomst van haar bezoekers. Dit punt verdient in de komende jaren aandacht.

De informatievoorziening via de regionale pers voldoet. Informatievoorziening via de website kan beter; meer eigentijds.

De opmerkingen in het gastenboek zijn nuttig en leiden soms tot verandering/verbetering.

De goede reacties van de basisscholen die in de afgelopen tijd het museum hebben bezocht om projecten uit te voeren geeft aanleiding het ingezette educatieve beleid voort te zetten. Daarbij is de cultuurmakelaar ‘Kei In Kunst en Cultuur’ (KIKC) in de regio van grote waarde zowel voor het informeren van de scholen als voor de feedback.

5.5.2 Publiekswerving

Door middel van een eigen website, persberichten, radio-interviews, folders, affiches, vermelding in de Museum Jaargids en via links op diverse websites wordt bekendheid aan het museum gegeven. Nieuw is deelname aan de VeluweCard, een toeristenpas voor deze regio.

Het museum participeert actief in locale en regionale overlegstructuren inzake het gemeentelijk en inter-museaal beleid ten aanzien van cultuur en toerisme waaronder de Stichting Museum Activiteiten Hattem (SMA), het Toeristisch Platform Hattem, Zwolle Marketing, 'VVV Kampen-Zwolle-Overijssels Vechtdal' en het KIKC.

5.5.3 Aanvullende activiteiten

- a. *Activiteiten.* Diverse educatieve activiteiten voor zowel jeugd als volwassenen vinden regelmatig in het museum plaats zoals een kijk-, doe- en zoektocht door het museum, educatieve projecten, workshop linoleumsnijden, rondleidingen voor groepen, etscursussen voor volwassenen en lezingen en diaprojecties over Anton Pieck en de collectie. Tijdens de schoolvakanties worden wekelijks workshops linoleumsnijden voor kinderen, 'Sprookjes illustreren' voor kinderen en volwassenen en buiten schilderen voor volwassenen (= 'Schilderreis door Hattem') gegeven. Het bestuur en de conservator delen de verantwoordelijkheid voor deze zaken. In de komende tijd wordt meer energie gestoken in het aanbod van educatieve programma's voor basisschool leerlingen.
- b. *Faciliteiten.* Het museum beschikt zelf over voldoende audiovisuele middelen; zo nodig kunnen en worden middelen van derden betrokken dan wel ingehuurd.

6. Bestuur en medewerkers

6.1 Bestuur

6.1.1. Juridische status

De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het museum ligt bij het Bestuur van de Stichting Anton Pieck Museum. Voorzitter, secretaris en penningmeester kunnen optreden als vertegenwoordiger.

6.1.2 Samenstelling

Het bestuur bestaat uit vijf personen: voorzitter, vice-voorzitter/penningmeester, secretaris en twee leden. De niet- functiegebonden taken, zoals kunsthistorische zaken, automatisering, registratie en documentatie, educatie, public relations en technische zaken, worden jaarlijks in een bestuursvergadering toebedeeld. Het dagelijks bestuur, bestaande uit voorzitter, secretaris en penningmeester, draagt ook zorg voor overige taken zoals algemene zaken, personeelszaken, etc. De conservator is adviserend lid van het bestuur; deze heeft de dagelijkse leiding in het museum. Het bestuur voorziet zelf in opvolging.

6.1.3 Organisatiestructuur

De conservator draagt zorg voor het dagelijks functioneren van het museum, organiseert tentoonstellingen en andere evenementen en begeleidt de medewerkers bij hun diverse taken. Zij wordt in haar taken bijgestaan door de bestuursleden, die voor het grootste deel in of nabij Hattem wonen en enkele malen per week in het museum aanwezig zijn, naar gelang dit wenselijk en/of noodzakelijk is of uit belangstelling. In die zin kunnen ook zij tot de ‘medewerkers’ gerekend worden.

Bij afwezigheid wordt de conservator vervangen door een administratief medewerkster.

6.2 Medewerkers

6.2.1 Formatieplaatsen

Het aantal medewerkers is de afgelopen jaren toegenomen, o.a. als gevolg van extra activiteiten en uitbreiding van kantoortaken. In 2010 waren 32 medewerkers in dienst van het museum, inclusief bestuur en conservator. De meesten als vrijwilliger, een enkele als betaalde kracht: de conservator (1 fte), de conciërge (1 fte), de portier, die ook kassier is van het aangrenzende Voerman Museum Hattem (0,5 fte), alsook de huishoudelijke hulp (0,1 fte) – in totaal 2,6 fte – zijn in loondienst. De overige medewerkers zijn vrijwilligers en ontvangen per dagdeel een (geringe) vergoeding.

Door het recente vertrek van een aantal bestuursleden kampt het bestuur met vacatures voor PR werkzaamheden, techniek en onderhoud en extra activiteiten. Voor de uitvoering van educatieve programma's worden eveneens vrijwilligers gezocht.

In de komende beleidsperiode streeft het bestuur naar een splitsing van de taken van de conservator/directeur in een conservatortaak en een directeursstaak (algemene museumzaken) met voor elke taak een aparte medewerker.

6.2.2 Vrijwilligers

De vrijwilligers zijn in het algemeen geschoold voor hun diverse taken (administratie, registratie & documentatie, secretariaat, museumwinkel, rondleidingen); regelmatige bijscholing wordt nagestreefd, zodat een ieder op zijn eigen terrein zo veel mogelijk ‘professioneel’ werkzaam is en blijft. De conservator is belast met het toezicht.

6.2.3 ARBO en vrijwilligerswerk

De Arbeidsomstandighedenwet geldt deels ook voor ons museum en verplicht het bestuur een Arbobeleid te voeren, dat is gericht op het creëren en behouden van een goed arbeidsklimaat met gemotiveerde medewerkers, waarbij risico's voor hen en voor derden zoveel mogelijk zijn beperkt.

6.2.4 Personeelsplan

Aangezien het museum nauwelijks enige subsidie ontvangt, zal het werken met vrijwilligers gecontinueerd dienen te worden; financiële ruimte om een ander personeelsplan te maken is er niet. Ook met vrijwilligers blijkt de organisatie zeer goed te kunnen functioneren!

7. Financiën

7.1 Exploitatie

In de beleidsperiode 2005-2010 zijn de eigen inkomsten (entreegelden, opbrengst van de museumwinkel en donaties) licht gestegen van ca. € 80.000, = naar € 89.000, =. De belangrijkste bron van inkomsten, te weten de entreegelden, zijn gestegen door hogere entreprijzen te hanteren terwijl de winkelopbrengst, daalde met ca. € 4.000,= hetgeen, zoals het er nu op basis van voorlopige cijfers in 2010 een break-even resultaat zal geven.

Ondanks de grote inspanningen die verricht zijn in ons jubileumjaar in 2009 hebben wij niet kunnen vermijden dat de bezoekersaantallen elk jaar licht zijn blijven dalen. In 2010 waren er een kleine 20.000 betalende bezoekers.

Door de verhoging van de toegangsprijzen hebben wij de afgelopen 5 jaar met uitzondering van 2009 met een gering positief resultaat kunnen afsluiten. Het jaar 2009 had een negatief saldo door de hoge kosten welke verband hielden met ons in dat jaar gevierde lustrum en door de extreem hoge energiekosten. Er zijn maatregelen genomen om deze laatste kosten sterk te reduceren. Het ziet er naar uit dat dit in 2010 al voor een deel gerealiseerd is.

De ruimte voor noodzakelijke investeringen en eventuele kunstaankopen was en is hierdoor zeer beperkt. Onvermijdelijke uitgaven op deze terreinen zullen, indien zij de afschrijvingen overschrijden, al snel interen op het eigen vermogen tot gevolg hebben. Het ziet er naar uit dat deze situatie in deze beleidsperiode niet wezenlijk zal veranderen, uitgaande van een stabiel bezoekersaantal van ca. 20.000 en geïndexeerde entree- en winkelprijzen.

Wij zijn doende om maatregelen te nemen die de bezoekersaantallen doen stijgen. Zo hebben wij eind 2010 in onze museumwinkel een pinautomaat geïnstalleerd. Zoals het er nu naar uitziet zal dit een verhoging van onze winkelverkoppen met zich meebrengen. Tevens zullen wij met ingang van 1 juli 2011 ons museum openstellen voor Museumjaarkaart houders. De verwachting is dat het verlies aan inkomsten door de lagere opbrengst welke wij ontvangen van de Museumjaarkaart organisatie goed gemaakt zal worden door een aanzienlijke toename van het aantal bezoekers. Ook hopen wij dat deze toename van bezoekers invloed zal hebben op de verkopen van onze museumwinkel en inkomsten uit de verkoop van onze kleine horecavoorziening. Tot op heden is onze liquiditeitspositie redelijk op peil gebleven.

7.1.1 Eigen inkomsten

- a. De opbrengst van de entreegelden ter hoogte van ca. € 60.000,= zijn volstrekt onvoldoende om de exploitatiekosten van het museum te dekken. Zonder winkelinkomsten en donaties zou het museum jaarlijks een tekort van ca. € 20.000,-- hebben
- b. Verhuur van museumruimte aan derden vindt mondjesmaat plaats, maar draagt (nog) niet wezenlijk bij aan het resultaat. Het museum staat hier wel voor open, mits de activiteiten in de entourage van het museum passen. De bijdrage aan het resultaat zal bescheiden blijven
- c. De netto inkomsten van de museumwinkel zijn uiteindelijk bepalend voor het resultaat. In de afgelopen jaren waren zij nog voldoende om het exploitatietekort te dekken. Voor noodzakelijke investeringen en eventuele uitbreiding van de collectie is niet veel ruimte meer. In 2011 gaan wij ons beraden over de aanpassing van de winkel zodat deze voor wat betreft de kleurstelling en de presentatie meer aan de wensen van de huidige consument voldoet
- d. Restaurant en catering als substantieel aanvullende inkomsten lijken uitgesloten. Onze horeca activiteiten zijn bescheiden en bestaan uit de mogelijkheid om koffie met een koek of limonade te kopen

- e. Jaarlijks ontvangt het museum ca. € 5.500,- aan bijdragen van donateurs. Pogingen om het bedrijfsleven (middenstand) van Hattem financieel meer bij het museum te betrekken, zijn tot nu toe weinig succesvol
- f. Etskursussen en workshops linoleumsnijden slaan goed aan en leveren een bescheiden bijdrage aan het resultaat

7.1.2 De overheid

Vrijwel alle personele inzet geschiedt op basis van vrijwilligheid. Indien de bereidheid daartoe op termijn zou afnemen is de exploitatie van het museum zonder subsidie uitgesloten. Om het gezamenlijke (Voerman- en Anton Pieck Museum) bezoekersaantal op het huidige niveau te handhaven en zo mogelijk te vergroten, zijn voortdurend acties nodig welke de aantrekkingskracht van het museum op peil houden.

Structureel bestaat een ernstig ruimtegebrek aan depotruimte; het museum kan dit niet zelfstandig oplossen. Noodgedwongen is er nu ruimte ingehuurd, wat weer extra kosten met zich meebrengt.

Jaarlijks vergen de tijdelijke tentoonstellingen de nodige financiële middelen, terwijl uitbreiding c.q. versterking van de collectie eveneens financiering behoeft. Zoals hierboven reeds is aangegeven, zal de ruimte hiervoor in deze beleidsperiode zeer beperkt zijn.

7.2 Ondersteunende instelling

Plannen om een ‘Vereniging van Vrienden’ in het leven te roepen, die de winkexploitatie overneemt en kunstaankopen financiert, zijn alleen te realiseren indien de gemeente Hattem zich bereid toont het exploitatietekort op te vangen via een subsidieovereenkomst met het museum. Tot nu toe toont de gemeente Hattem hiervoor geen enkele belangstelling.

7.3 Sponsoring

Als sponsor voor ons relatief kleine museum komen in eerste instantie organisaties in aanmerking die baat hebben bij de aantrekkingskracht van het museum op bezoekers van buiten Hattem. Het gaat hier dus vooral om de middenstand, die echter tot nu toe weinig enthousiast reageert op vele verzoeken van het museum. Wij zullen echter blijven hameren op het wederzijdse belang.

7.4 Subsidies

De Gemeente Hattem subsidieert via de huurprijs van de panden in enige mate.

7.5 Fondsen en overige bijdragen

In principe worden de donateurinkomsten gereserveerd voor de aankoop en/of restauratie van collectie-items. Het hangt echter van het uiteindelijke resultaat af en van andere onvermijdelijke investeringsbehoeften of dit beleid is te continueren. Wij zullen in 2011 actie ondernemen om het aantal donateurs te verdubbelen.

8. Samenvatting en conclusie

Het Anton Pieck Museum heeft door de toenemende kwaliteit en kwantiteit van haar collectie een vaste plaats verworven in de museale wereld. Naast aandacht voor het werk van Anton Pieck als romantisch illustrator is de blik ook gericht op hem als jonge kunstenaar, maker van bijzondere olieverven, grafisch werk en tekeningen. In 2009 heeft het museum een grote schenking ontvangen van reistekeningen en voorstudies van Pieck, wat een waardevolle aanvulling op de collectie betekent. Om de collectie veilig te stellen, is deze sinds 2001 ondergebracht in een aparte Stichting, de *Stichting Collectie Anton Pieck Museum*.

Het pand, waarin het museum is gehuisvest, biedt in een sfeervolle karakteristieke omgeving voldoende expositiemogelijkheden. Wel is het noodzakelijk om de huidige inrichting aan te passen aan de eisen van deze tijd. Een plan voor de restyling ligt klaar en de eerste fase is afgerond. Afhankelijk van beschikbare gelden wordt de restyling verder uitgevoerd met daarbij prioriteit voor de vernieuwing van de website.

Er is gebrek aan depot-, en vergaderruimte, waarvoor de oplossing grotendeels buiten de muren van het huidige pand is gezocht.

Ondanks een daling van het aantal bezoekers, kan de exploitatie nog steeds ‘sluitend’ worden gehouden dankzij het vrijwel geheel ontbreken van salarisposten (bijna iedereen werkt als ‘vrijwilliger’), de baten van de museumwinkel en de donaties. Van de gemeente Hattem wordt geen directe subsidie ontvangen. Werving van sponsors onder de lokale middenstand is tot nu toe niet succesvol gebleken. Het Bestuur hoopt met de invoering van de Museumjaarkaart medio 2011 het bezoekersaantal te kunnen handhaven en wellicht te vergroten. Dit kan ook gunstige effecten hebben op de winkelverkoop.

Met een actief marketing- en PR-beleid streeft het Bestuur naar het aantrekken van meer bezoekers. De samenwerkingscontacten in de regio zijn en worden verder uitgebreid. Via o.a. het KIKC wordt een belangrijke doelgroep, de jeugd en met name die in de leeftijd van de basisschool, benaderd voor educatieve projecten. Na een succesvolle pilot hiermee wordt het aanbod van het museum in de komende jaren uitgebreid.

Door het profiel van de bezoeker in kaart te (laten) brengen kan het museum zich in het expositiebeleid specifiek gaan richten op verschillende doelgroepen. Het werk van Anton Pieck staat centraal evenals het voorzien in (achtergrond)informatie over zijn leven en zijn werk. Pieck was een groot tekenaar en illustrator, die zowel in eigen tijd als nu zeer gewaardeerd is; zowel uit zijn eigen tijd als in onze tijd zijn er meerdere interessante collega-illustratoren. Met meer tijdelijke exposities van deze kunstenaars/illustratoren hoopt het museum een bredere doelgroep te kunnen bereiken in de toekomst.

Hattem; januari 2011

Bijlagen

1. (Huur)overeenkomst met de Gemeente Hattem
2. Gebruiksvergunning gemeente Hattem
3. Schoonmaakplan